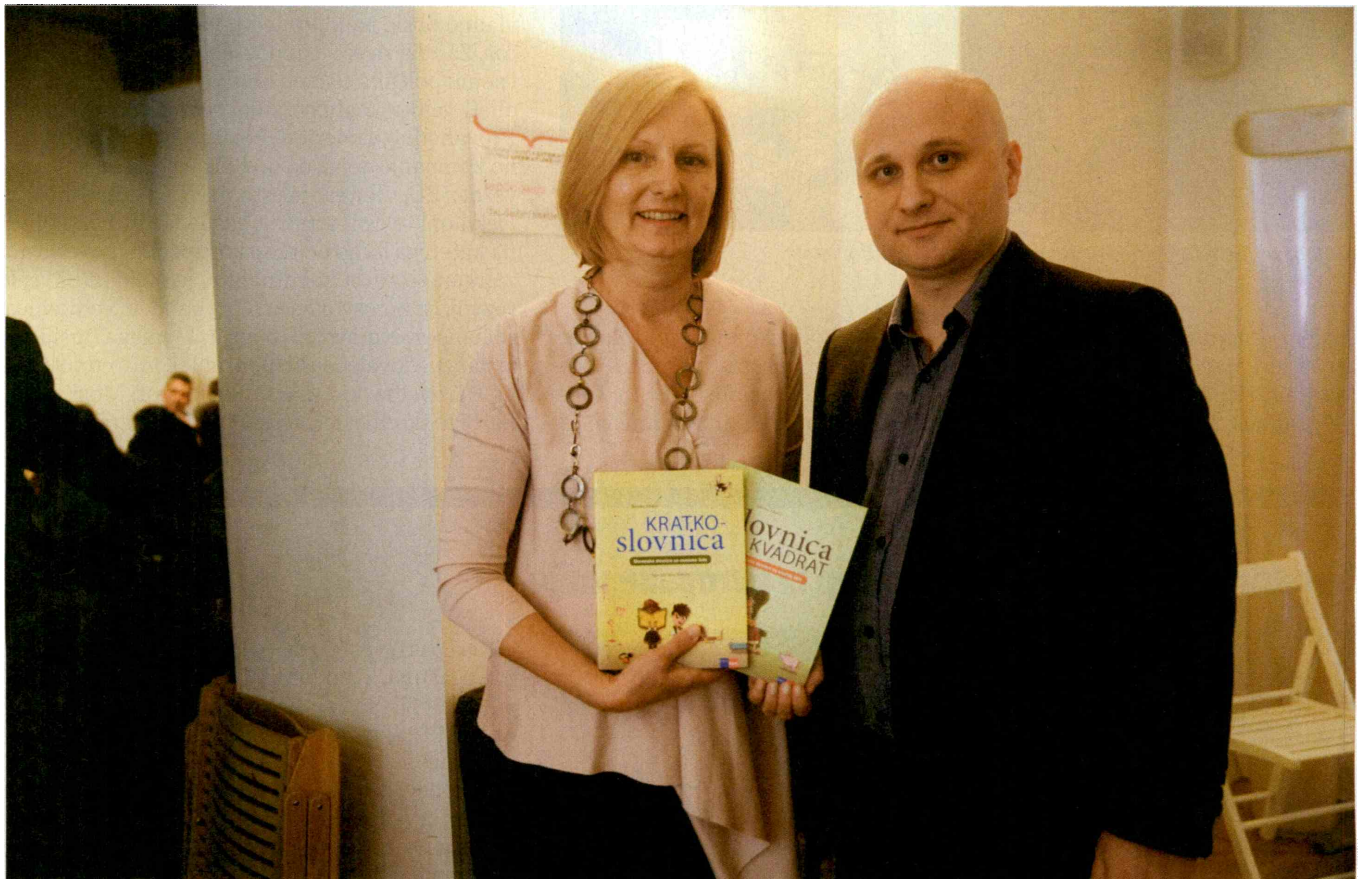

📄 Gašper Blažič | 📷 Matic Štojs, Arhiv Demokracije

Novi slovnici slovenskega jezika

Pri založbi Rokus Klett sta nedavno izšli dve sodobni slovnici slovenskega jezika za neprofesionalno rabo. Njun avtor je slovenski jezikoslovec mlajše generacije dr. Kozma Ahačič, namenjeni pa sta predvsem za osnovne in srednje šole.

Dr. Kozma Ahačič je z novima slovnicama za šolsko rabo naredil pionirsko delo.

Slovnici – prva ima naslov »Kratko-slovnica«, druga pa »Slovnica na kvadrat« – sta opremljeni z duhovitimi ilustracijami avtorja Jake Vukotiča, kar bo nedvomno motiviralo mlajše generacije, ki bodo slovnici uporabljale. Hkrati sta to prvi slovnici po letu 1976, ki sta narejeni za točno določeno publiko na sodobnem jezikovnem gradivu. Do sedaj sta se za potrebe srednjih šol uporabljali slovnici akademika Jožeta Toporišiča in Franceta Žagarja (slednja je bila narejena na podlagi Toporišičeve), vendar pa po didaktični plati nista najbolj ustrezali populaciji. Toporišičeva slovnica je prvič izšla leta 1976 in je bila nato večkrat ponatisnjena.

Jezikoslovec mlajše generacije

In kdo je dr. Kozma Ahačič? Gre za jezikoslovca in literarnega zgodovinarja, rojenega leta 1976, izrednega profesorja na Univerzi v Novi Gorici in namestnika predstojnika na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša na ZRC SAZU. Je avtor več knjig, raziskovalec, urednik in idejni oče slovarskega portala Fran, katerega obisk je v dveh letih in pol od nastanka pre-

segel vsa pričakovanja, saj je imel doslej 14,5 milijona obiskov. Skupaj s sodelavci je pripravil in uredil spletno stran Slovenske slovnice in pravopisi (www.fran.si/slovnice-in-pravopisi), na kateri so zbrane informacije o slovenskih slovnica in pravopisih skupaj z njihovimi pdfji. Dr. Ahačič je dobitnik Trubarjevega priznanja za izjemne zasluge pri ohranjanju slovenske pisne dediščine, ki ga podeljuje NUK. Leta 2016 je bil izvoljen za rednega člana ugledne ustanove Institut d'études slaves (Pariz, Francija). V svojem raziskovalnem delu se je predvsem veliko loteval literarne dediščine Primoža Trubarja, saj je mnoga Trubarjeva dela priredil v sodoben slovenski jezik, s čimer je prvega izpričanega začetnika slovenske književnosti približal sodobnemu človeku. Na ta način združuje jezikoslovje z literarno zgodovino, kar je sicer tudi vsebina pouka slovenskega jezika na osnovnih in srednjih šolah.

Šest let za slovnici

Na tiskovni konferenci ob predstavitvi novih slovnici je avtor dejal, da sta obe slovnici nastajali v obdobju šestih let. Razlog za njun izid je predvsem v tem, da so začele mnoge šole opuščati precej zahtevno Toporišičevo slovnico. Ob tem je avtor pri besedišču črpal snov iz sodobne slovenske literature. V osnovi imata obe slovnici sistematično zgradbo, saj se avtor najprej loteva glasov (z izgovarjavo) pa besed, pravopisa, skladnje stavkov itd. Kakšna je razlika med obema, pa dokazuje podatek, da je v »Kratko-slovnici« števnikom namenjena ena stran, v »Slovnici na kvadrat« pa štiri. V slovnica so tudi slovnicične primerjave med slovenskim in tujimi jeziki, omenjene pa so tudi najpogostejše jezikovne napake.

Na vprašanje, ali avtor in založba računata na rabo učbenikov v šolah, je Ahačič odgovoril, da ni sledil že utečeni praksi, da šolska oblast najprej »naroči« učbenik in ga nato uporablja, pač pa se je lotil projekta povsem neodvisno. Pri projektu je sodelovalo tudi šest recenzentov, med njimi učitelji slovenskega jezika v osnovnih in srednjih šolah. Zato bo morebitna raba učbenika v šolah odvisna predvsem od dosedanjih izkušenj učiteljev. Kot je pojasnila predstavnica založbe, so nekateri učitelji in srednješolski profesorji že kupili ta učbenik in so odzivi za zdaj zelo pozitivni. Bo pa vsekakor zanimivo opazovati odzive tistih, ki delujejo v slovenistiki, a so doslej kazali precej zaničljiv odnos do akademika Toporišiča. Bistvo problema pa je bilo predvsem v tem, da pred Ahačičem ni bilo junaka, ki bi povsem samostojno izdelal uporabno in pregledno slovnico. Ali kot je v recenziji zapisal profesor slovenskega jezika Aleš Vrbovšek: »Avtor, ki ne more skriti, da je strokovnjak – jezikoslovec in profesor – praktik v eni osebi, je stopil na slabo izhojeno pot šolskih slovnici in oblikoval besedilo, ki pred uporabnika postavlja pregleden, izviren in uporaben priročnik. Lahko si predstavljamo, da je vsebinsko prilagajanje znanstvenih besedil, kot je to v našem primeru, hoja po ostrini noža: izluščiti bistveno, a ne s pretiranim poenostavljanjem izpustiti pomembno, narediti zanimivo, a ne iskati banalne všečnosti. Knjiga, ki je pred nami, dokazuje veliko mero tovrstne virtuoznosti.« X